

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Tarihsel TKP'nin Kadrocu inkârı / 3

H. Fırat

Kızıl Bayrak Değerlendirmeler / 8 Haziran 2021

Önümüzde “Tezler” formunda hazırlanmış önemli bir değerlendirme metni var. “*Türkiye Cumhuriyeti’nde sınıflar mücadelesi*” başlıklı ilk bölümden ve bir nolu tezden aktarıyoruz:

“Her ulusal süreç gibi Kurtuluş Savaşı da belirli bir sınıfsal karaktere sahipti. Siyasal önderlikle belirlenen bu karakter, tartışmasız biçimde burjuvadır. Türkiye’nin genç yeni burjuvazisi bağımsız devlete giden sürecin önder ve yönetici gücü olmuş, yeni devlete de sınıf karakterini kazandırmıştır.”

Kurtuluş Savaşı’nın sınıfsal önderliğine ilişkin bu tespiti, hemen devamında aynı mücadelenin kapsamına, niteliğine ve dolayısıyla sınırlarına ilişkin değerlendirme izliyor:

“Dünya kapitalizmine entegre olmak yönünde bir içgüdüyle hareket eden burjuvazinin kararlı anti-emperyalist bir çizgiye sahip olma olasılığı zaten sıfırdı. Kurtuluş Savaşı’nın ve Cumhuriyet’in diğer kusurları da bununla ilgilidir. Halk kitlelerini emperyalizme ve eski egemen güçlere karşı seferberliğe geçirmek yerine politik-diplomatik dengeler üstünden yol almayı önemsemiştir burjuvazi. Yeni Türkiye, eski düzenin egemen sınıflarını ve onların gerici ideolojilerini silip süpürmek bir yana, bir an önce kitlelerin pasifize olacakları bir statükoya dönmeyi arzulamış, eski egemenler ve ideolojileriyle uzlaşma aranmıştır. Her burjuva devrimine içkin olan geçici ilerici karakter bir yana, Türkiye’nin kuruluşuna devrimci ve radikal bir nitelik kazandıran, büyük ölçüde, emperyalizmin ülke ve toplumun üstüne koskoca bir çizik atma kararına duyulan tepki ve Sovyetler Birliği ile ittifak zorunluluğudur. Kuruluş sürecinde bu nitelikler hızla silikleşmiştir.” (Broşür baskı, s.3)

SİP-TKP Merkez Komitesi’nin Kasım 2010 tarihli ve 90. Yıl Tezleri başlıklı metninden aktarıyoruz bunları. Bazı özel noktalar ya da ifadelendirmeler tartışmalı olsa da genel planda isabetli tespitler bunlar. Kasım 2010’da ve hiç değilse metnin giriş kısmında (ki bu sınırlamayı bilerek yapıyoruz) Kurtuluş Savaşı’nı böyle ele alanların aynı konuyu örneğin 2017’de nasıl ele aldıklarını da görmüş bulunuyoruz (*Tarihsel TKP’nin Kadrocu inkarı / 1-2*). Aynı siyasi yapıya ait bu iki değerlendirme arasında ifade uygunsa tam bir uçurum var. Yinelemelerden kaçınmak üzere mümkün mertebe kısa tutmaya çalışalım:

Boyun Eğme tarafından Cumhuriyet’in 94. Yılı vesilesiyle yayınlanan **“Onlar başladı, biz tamamlayacağız...”** başlıklı Kadrocu manifesto, Cumhuriyet’in ilk onbeş yılını “genç cumhuriyetin devrimci dönemi” olarak olumluyor; “Altı Ok”ta ifadesini bulan ilkeleri aynı dönemin anayasal düzeydeki programı olarak yüceltiyor; “bütün bu ilkelerin genç cumhuriyetin devrimci döneminde yan yana

gelmesi”nin rastlantı olmadığının altını çiziyor; Türk devriminin bu “çağdaşlaşma programı”nın kurgusunun “ulusal egemenlik ve tam bağımsızlık” olduğunu iddia ediyor; “ve nihayetinde”, tüm bunları olanaklı kılanın da dönem boyunca “cumhuriyeti yaratan devrimci bir ruhun ayakta tutulması” olduğunu söylüyordu.

Oysa **90. Yıl Tezleri**’nin başlangıç bölümünden yukarıya aktardığımız pasaj tümüyle başka şeyler söylüyor. Kurtuluş Savaşı’nın güdük bir anti-emperyalist savaş sınırlarında kaldığını ve bunun sonuçlarının kurulan yeni cumhuriyete de yansıdığını; hareketin önderliğinin halk yığınlarının devrimci seferberliği yerine “politik-diplomatik dengeler üstünden” sonuç almaya odaklandığını; Yeni Türkiye’nin, *“eski düzenin egemen sınıflarını ve onların gerici ideolojilerini silip süpürmek bir yana, bir an önce kitlelerin pasifize olacakları bir statükoya dönmeyi”* arzuladıklarını ve bu çerçevede, eski egemenler ve onların ideolojileriyle uzlaşma yolunu aradıklarını; ve nihayet, belli bir tarihi konjonktürün mücadeleye kazandırdığı geçici devrimci niteliklerin de “kuruluş sürecinde” hızla silikleştiğini vurguluyordu.

90. Yıl Tezleri’nin tüm bu tespitlerinden çıkan sonuç, Kurtuluş Savaşı’nın güdük bir milli burjuva devrimi olmanın ötesine geçemediği tarihsel gerçeğidir.

Aynı tarihsel olgu ve dönem konusunda, 2010 tarihli temel bir parti broşürü ile 2017 tarihli temel bir parti yayını arasındaki değerlendirme farkı inanılmaz boyutlardadır ve çıplak gözle görülebilir kabalıktadır. Bu denli bir uyumsuzluğun ya da tutarsızlığın açıklaması ne olabilir? Kendiliğinden beliren bu sorunun oportünizm ortak paydası altında birleşip bütünleşen birden fazla yanıtı var.

Oportünizmin “sıçramalı” değişimleri

Bunlardan ilki oportünizmin yerine göre “sıçramalı” da olabilen evrimiyle ilgilidir. “Koşullardaki değişim” kural olarak bunun baş

gerekçesidir. Ama “toprağımızın bereketi”nden olmalı, bizde bunun bazen gerçekten baş döndürücü nitelikte olabilen örnekleri var.

Bizzat bu eleştiri dizisi içinde 1991 sonbaharındaki Perinçek ile 1994 ilkbaharındaki Perinçek arasındaki farka işaret etmek olanağı bulmuştuk (**“Cumhuriyet’in kazanımları” çizgisi / 1**). 1991 sonbaharında partisi adına açıkladığı *“Kürt Sorununa Çözüm”* programının ilk maddesine *“1- Kürt milleti, kendi kaderini tayin hakkına kayıtsız şartsız sahiptir. Eğer isterse ayrı bir devlet kurabilir.”* yazabilen Perinçek, 1994 yılı ilkbaharında, yani yalnızca iki buçuk yıl sonra, Kürt Hareketine (üstelik daha birkaç sene öncesinde *“Dağında gerilla olan ülkede umutsuzluk mu olur?”* sözleriyle yücelttiği o aynı Kürt Hareketine!) karşı düşmanlık çizgisine geçmişti bile. Daha doksanlı yıllar dolmadan artık Kürt halkının da yeminli bir düşmanıydı. Bugün işi nerelere vardırıldığı ise gözler önündedir.

Politik yaşamda karakersizliği ile ünlü bu aynı Perinçek aynı “sıçramalı” evrimi, yine aynı dönemde ve aynı değişim çizgisinin bir parçası olarak, Kemalizm ve Cumhuriyete bakış üzerinden de ortaya koymuştu. Kendi sözleriyle “otuz yıllık” incelemenin meyvesi olarak sunduğu yedi kitaplık Kemalist Devrim dizisinin ilk kitabının Kasım 1992 tarihli Önsöz’ünde aynen şunları yazmıştı: *“Kemalizm, artık tarihte kalmıştır ve Türkiye’nin geleceği üzerinde rol oynama şansına sahip değildir.”* (**Kemalist Devrim 1 Teorik Çerçeve**). Fakat bu satırların daha mürekkebi kurumadan, aradan henüz yalnızca bir buçuk yıl ancak geçmişken, bu kez Kemalizm’in güncelliğinin en hararetli bir savunucusu olarak şunları söyleyebiliyordu: *“Sınıf mücadelesinde ilerleyeceksek hayat bizi burjuva devriminin önderi olarak Mustafa Kemal’e daha çok değer vermeye zorlayacaktır.”* (Bkz. **Kemalizme Sol’dan taze kan kampanyası... / İP’in ipliği**)

Aynı ‘90’lı yılların ikinci yarısında benzer bir “sıçramalı” gelişmeyi, bu kez inanılmaz bir hız ve uyumla 28 Şubat’ın dümen

suyuna yerleşen SİP şahsında izlemiştik. Daha önce iki bölüm halinde ayrıntılarıyla ele almış bulduğumuz için şu kadarını söylemekle yetinelim: “Düzenin restorasyonu” olarak tanımlanan süreçte hedefin, bir yandan çetelerden arınmak, öte yandan dinci ve faşist akımların etkisiz kılınarak düzenin ve siyasetin kenarına itilmesi olduğu ilan edilmişti. Bunu yapacak olansa bu hedef doğrultusunda burjuvazinin tam desteğine sahip düzen ordusuydu. Bugünkü Genel Sekreter, 28 Şubat’ın beşinci yılı vesilesiyle (Şubat 2002) kaleme aldığı makalesinde, sözü edilen “restorasyon süreci”nin bir bilançosunu çıkarmış ve elde edilen başarıyı güvenle ilan etmişti: Türkiye artık bir burjuva demokrasisiydi! Bu tespitin mantıksal anlamı Cumhuriyet’in artık bir “demokratik cumhuriyet” halini aldığı idi. “Toprağımızın egemenlerinin nesi eksik” vecizesiyle de egemen burjuvazi bu dönüşümün ana öznesi olmakla onurlandırılıyordu. Bu arada solun “toprağımızın bereketi”ni anlayamayan ve böylece yaşanan demokratik dönüşümlerle doğan tarihi fırsatları ıskalayan kesimleri de alaya alınıyordu.

Fakat 2002’den yalnızca altı yıl sonra, 2008 yılı ortalarında, bu kez yeni bir “sıçrama”yla yüz yüzeydik: “Türkiye Cumhuriyeti felaketin eşiğinde” idi! Demokratik bir cumhuriyete ulaşmış olmak bir yana, bizzat Cumhuriyet’in kendisi elden gidiyordu. Bunun baş sorumlusu da kendi çıkarları uğruna Cumhuriyet’e “iharet eden” burjuvaziydi. 2002’de Cumhuriyeti bir burjuva demokrasisiyle taçlandığı iddia edilen o aynı burjuvazi!

2010 yılında ve önümüzdeki **90. Yıl Tezleri**’nde, bu kez Cumhuriyet’in bitişi net sözlerle ilan ediliyordu. Bu bitişin solu ezmek için gündeme getirilen 12 Eylül askeri darbesi ile başladığını da bu vesileyle öğrenmiş oluyorduk: “[12 Eylül ile birlikte] Cumhuriyet *altmış yıla yakın süren tarih dilimini kapatarak otuz yıllık bir çöküş sürecine girmiştir.*” Fakat **90. Yıl Tezleri**’nde bunu böyle saptayanlar, yalnızca altı yıl önce bize Türkiye Cumhuriyeti’nin artık bir burjuva demokrasisi haline geldiğini müjdeleyen o aynı insanlardı.

Uzatmayalım. Tüm bunlar ne kadar şaşırtıcıysa, Milli Kurtuluş Savaşı'yla ilgili olarak aynı **90. Yıl Tezleri**'nin girişinden aldığımız isabetli saptamaları 2010 yılında yapanların, 2017 yılında bu kez tersinden, Cumhuriyet'in ilk onbeş yılına övgüde 1930'lu yılların Kadrocularını aratmaması da işte o kadar şaşırtıcıdır.

Kaldı ki bu iki tarihi ayıran yedi yıllık dönemin tam orta yerinde Haziran Direnişi'nin patlak verdiğini, kendince bunu bir fırsata çevirmeye kalkan SİP-TKP'nin böylece yıllardır yapmaya cesaret edemediği bir dizi sol Kemalist açılımı tam da bunun ardından peş peşe yaptığını da biliyoruz. Yanı sıra aynı Haziran Direnişi'nin bir yıl sonrasında SİP-TKP'yi tam ortasından ikiye böldüğünü, bu bölünmenin ise hiziplerden birini (şimdiki muhataplarımızı!) belli sınırlamalardan kurtardığını, böylece sol Kemalist çizgide yeni açılımlar yapmasını ayrıca kolaylaştırdığını ve hızlandırdığını da biliyoruz.

Bu son noktayı daha önce şöyle özetlemiştik:

“Frenlerden kurtulma [bölünme!] kendini kemalist sol açılımlar üzerinden de gösterdi. 2017’de, yani Ekim Devrimi’nin 100. Yılında, işler ‘Sosyalizm Cumhuriyet’e Çok Yakışacak’ mottosuna, 2020’de, yani Tarihsel TKP’nin 100. Yılında ise ‘Yaşasın Cumhuriyet!’ sloganına kadar vardı. Soyut bir ‘Cumhuriyet’ kavramı, her türden toplumsal-siyasal ve kültürel sorunun çözüm anahtarı düzeyine çıkarıldı. Bir tür ‘toplumsal devrim’ programı sayıldı. Öz artık Cumhuriyet’ti, ona yakışacak biçimse sosyalizm!” (*“Cumhuriyet’in kazanımları” çizgisi / 1*)

Sonuç olarak oportünizmin “sıçramalı” evrimi, yanıtlarını aradığımız soruya ilk yanıtımızdır.

Oportünizmin yapısal tutarsızlığı

Yanıtlarımızın ikincisine geçiyoruz. Bu kez oportünizmin temel yapısal bir özelliği ile ilgiliyiz: Teori ile pratik, program ile politika ya

da strateji ile taktik arasındaki çelişki, kopukluk, uyumsuzluk ya da tutarsızlıklar. Oportünizmin bu temel yapısal özelliğinin ne anlama geldiğini en iyi II. Enternasyonal’in kötü ünlü tarihsel deneyiminden, onu simgeleyen Kaustskizmden biliyoruz.

90. Yıl Tezleri, Tarihsel TKP’nin 90. Kuruluş Yılı vesilesiyle kaleme alınmış temel bir metindir. SİP-TKP bünyesinde programatik nitelikte temel bir belge sayıldığını biliyoruz. 2016 sonunda TKP ismini yeniden alan SİP hizbinin sol Kemalist çizgideki yeni evrimi ne olursa olsun, **90. Yıl Tezleri** onun nezdinde de programatik değerini hala korumaktadır. Nitekim halen parti sitesinin “**Temel Metinler**” bölümünde öylece durmaktadır.

Bu durumda, 2010 tarihli temel programatik belgede güdük bir milli burjuva devrimi olarak değerlendirilen aynı tarihsel olgu, 2017 tarihli politik yayın organında nasıl olur da “tarihin gördüğü en büyük devrimler” kategorisinde tanımlanabilir? Hemen akla gelebileceği gibi bunun nedeni, geçmişe ait bir değerlendirmenin zaman içinde sessiz sedasız artık terkedilmiş olması değildir. Genel ve soyut planda bu değerlendirmelerin hala da korunduğunu biliyoruz. Nitekim çok yakın zamana ait teorik metinlerde bile benzer değerlendirmelere rastlıyoruz.

Kasım 2020 tarihli **Gelenek** dergisinin (sayı 150) Aydemir Güler imzalı temel yazısı bunun bir örneğidir. Yazarın “**Bir meşruiyet tartışması: Cumhuriyetin kazanımları derken...**” başlıklı yazısı, başta Cumhuriyet ve Kürt sorunu başlıkları üzerinden olmak üzere birçok bakımından bizi önemle ilgilendirmektedir. Fakat burada kendimizi yalnızca sözünü ettiğimiz örnekleme ile sınırlamak durumundayız. Yazısının girişinde 1789 Büyük Fransız Devrimi’ne ve ardından 1917 Sosyalist Ekim Devrimi’ne değinen Aydemir Güler, sözü 1923 Cumhuriyet Devrimi’ne bağlarken şunları söylemektedir:

“1923 insanlığın modern tarihindeki bu iki olağanüstü atılımla aynı kategoriye elbette sokulamaz. Ancak ait olduğumuz

gecikmiş burjuva devrimleri coğrafyası için Cumhuriyetin ilanı gerçekten kritik bir devrimdir.”

Yeterince açık olmalı. 2020 yılına ait bu değerlendirme, 2017 tarihli “tarihin gördüğü en büyük devrimlerden biri” masalıyla değil fakat 2010 tarihli temel belgenin giriş bölümüyle uyumludur. Nitekim 2010 tarihli metinde de Türk milli burjuva devrimiyle ilgili o aynı “kritik” nitelemesi görmekteyiz. Bu belirsiz ve muğlak bir tanımdır. Fakat Türk devriminin insanlık tarihinin “iki olağanüstü atılımı”yla hiçbir biçimde kıyaslanamayacağı düşüncesi yeterli açıklıktadır. Oysa 2017 tarihli değerlendirme ve nitelermelerin bu açıdan alabildiğine ölçüsüz olduğunu görmüş bulunuyoruz.

Bu durumda sorun, temel metinlerdeki değerlendirmelerin sessizce terkedilmesi değil, fakat onların gerçek hayat, yani pratik politika söz konu olduğunda bir değer taşımaması, basitçe görmezlikten gelinmesidir. Burada söz konusu olan İkinci Enternasyonal’in o en temel davranış biçimi, o en berbat geleneğidir. Teori ile pratik, program ile politika, strateji ile taktik arasındaki kaba uyumsuzluklar ya da derin tutarsızlıklar sorunudur. Yani Kautskizm, yani oportünizmin o temel yapısal özelliğidir.

Kautsky’i henüz bir dönek haline gelmediği dönemde, teorinin genel ve soyut sorunlarında Marksizm’i savunan, ama somut politika sorunları söz konusu olduğunda oportünizmi çizgi haline getiren biri olarak tanıyoruz. Soyut teoride ve genel ilkesel sorunlarda ortodoks Marksizm, ama gündelik politika sorunlarında oportünizm! Kautsky tam olarak budur; soyut planda teoriye toz kondurulmazken, oportünist politika ve eğilimlere günün koşulları üzerinden hep bir açıklama getirme, ifade uygunsa işi kitabına uydurma becerisidir.

SİP-TKP üzerinden bunun açıklayıcı bir örneğini görmek için, artık tanıdık olan bir örneği, 28 Şubat’ın dümen suyuna yerleşmenin nasıl gerekçelendirildiğini hatırlayabiliriz. *AsParti Ne İstiyor?* kitabının yazarları, teorik planda ordu kurumunun ne

olduğunu herkesten daha iyi bildikleri konusunda bizi döne döne temin ediyor, dahası bunun Marksizm’in bir “matematik yasa”sı olduğunun altını çiziyorlardı. Tartışma salt soyut teori sınırlarında kaldığı sürece onların bu “matematik yasa”yı çok kimseden daha iyi ortaya koyabileceklerine de kuşku yok. Ama bu aynı insanlar teori alanından pratik alana, somut politika alanına geçer geçmez, tam da bu geçişe dayanarak, söze örneğin şöyle başlarlar: *“Devrimci harekette, ‘ordu egemen sınıfın baskı aracıdır’ sözünden başka bir şey bilmeyenler, tarihteki birçok devrimci sıçramanın nasıl gerçekleştiğini hala kavrayamayanlardır.”* Ardından da eklerler: *“Bu kavrayışsızlığın arkasında ‘iktidar perspektifi’nden nasibini almamak yatar.”*

Kendilerince sersemletici bu türden ön vuruşların ardından ise nihayet sadede gelirler: *“Askerlerin toplumsal dinamiklerden etkilenen ve o toplumsal dinamikleri etkileyen önemli bir unsur olduğu, bu unsurun iç yapısının kimi kesitlerde yarılmalara gebe olduğu gerçeği bu matematik yasa ile birlikte değerlendirilmelidir.”* *“Askerlerin dünyada olduğu gibi, Türkiye’de yapacağı şeyleri bütünüyle öngörmek ve dar bir kalıba sığdırmaya çalışmak anlamsız[dır].”* Buradan 28 Şubat’ın dümen suyuna geçiş yalnızca birkaç adımlık yoldur.

Fakat bazen yolun meşakkati bir yana bırakılarak daha kestirmeden de gidilir. Teori, program, programatik metinler orada, yerli yerinde dururlar. Fakat politika ve pratikte gönlü rahat bir biçimde tümüyle farklı şeyler söylenir, savunulur ve uygulanır. 2010 tarihli **90. Yıl Tezleri** orada, “temel metinler” arasında kalmayı sürdürür. Fakat 2017 ya da 2020 tarihli **Boyun Eğme** sayıları tümüyle başka bir dilden konuşmakta, aynı konularda tümüyle farklı tanımlar ve tespitler yapmakta herhangi bir sakınca görmezler.

Bu durumda “temel metinler”in politika pratiğinde esaslı bir işlevleri yoktur. Onlar çoğu durumda soyut planda iddia edilen konum ve kimliğe inandırıcılık kazandırmak için vardırırlar ve zaten işin doğası gereği de sınırlı sayıda insanın ulaşabileceği uzaklıktadırlar

(çoğu kimsenin ilgi alanı dışındadırlar demek istiyoruz). Bu yalnızca SİP-TKP'ye özgü bir tutum da değildir. Dünden bugüne Türkiye solunda bunun bir dizi başka dikkate değer örneği olmuştur. TDKP-EMEP geleneğinde durum halen de budur.

Bütün bu nedenlerle Kautsky örneği önemli, açıklayıcı ve çok da günceldir. Dünden bugüne Türkiye solunun Marksizm iddiası taşıyan oportünist akımlarını çözümlemede, konum ve kimliklerini yerli yerine oturtmada, fazlasıyla işlevsel ve aydınlatıcıdır. Bir siyasal akım değerlendirilirken, soyut plandaki ilkesel ve teorik kabullerine bakmak kendi başına hiçbir biçimde yeterli değildir. Sorun tam da teori ile politikanın, strateji ile taktiğin, ilkesel olan ile gündelik olanın bağı üzerinden ele alınmalıdır. Burada devrimci diyalektik bir bütünlük olup olmadığı incelenmelidir. İzlenen politik çizginin gerçek niteliği ancak böylece açıklığa kavuşturulabilir. Genel konumunuz ve tutumunuz gündelik her adımınıza, davranışınıza sinmek durumundadır. Gündelik her adımınız, her davranışınız, genel ilkesel konumunuzdan, genel stratejik hedefinizden kaynaklanmak, onun tarafından belirlenmek ve gerisin geri ona hizmet etmek zorundadır. Yeri geldikçe Lenin'den aktarmayı önemseydiğimiz bir ifadeyle, gündelik politikada hiçbir sorun gösteremezsiniz ki, arkasında temelli bir ilke sorunu olmayagörsün. Bu da her gündelik sorunun ilkesel bir temeli, teorik bir çerçevesi olduğu anlamına gelmektedir.

Oportünizm ve eklektizm

Nihayet girişte formüle ettiğimiz sorunun üçüncü, bir bakıma da asıl yanıtına geliyoruz. SİP-TKP teorisyenlerinin en dikkat çeken marifetlerinden biri, doğrularla yanlışları üstelik aynı metinde belli bir kurgu içinde ve az çok bir başarıyla serpiştirebilmeleridir. Bu bilinçli ve kasıtlı bir tutumdur. Birçok durumda onların kendi içinde tartışmalı ya da çelişkili görünen yaklaşımlarının gerisinde oportünist hesaplar ve tercihler vardır. Bir dizi oportünist politika tercihini bile bile yaparlar, ama bunun yarattığı sorunları iyi kötü bildikleri için de

dengeleyici söylemlere bizzat o aynı metinler içinde yer vermek yoluna giderler.

Önümüzde duran ve girişte aktardığımız pasajlardan hareketle buraya kadar hep olumlu yönden ele aldığımız **90. Yıl Tezleri** de bunun tipik bir örneğidir. Aktarma yaptığımız ilk bölüm tezlerinin (**“1. Türkiye Cumhuriyeti’nde sınıflar mücadelesi”**) sonuna geldiğimizde, girişte doğru olarak formüle edilenlerin neredeyse tümünden boşa çıkarıldığını ya da anlamsız tespitler düzeyine indirildiğini görüyorsunuz. İfade uygunsa bu ilk bölüm bir eklektik düşünceler yığınağıdır. Ama eklektizm bir açıklama ya da çözüm yolu değildir. Bu, oportünizmin açıklıktan, sorunların açık ve net bir biçimde ortaya konuluşundan bir kaçış yolu ve yöntemidir.

Lenin, II. Enternasyonal’in, daha somut olarak da Kautsky ve onun Rusya’daki izleyicilerinin yöntemini ele alırken, “diyalektiğin yerine eklektizmin” konulması üzerine şu çok açıklayıcı tanımlamaları veriyor:

“Diyalektiğin yerine eklektizm koyulur: Marksizmle ilgili olarak, günümüzün resmî Sosyal-Demokrat yazınında karşılaşılan en alışılmış, en yaygın görüngü budur. Kuşkusuz, bu tür bir yerine koyma yeni bir şey değil; klasik Yunan felsefesi tarihinde bile bununla karşılaşılıştı. Marksizmi oportünistçe çarpıtırken diyalektiğin yerine eklektizmin koyulması, kitleleri aldatmanın en kolay yoludur; aldatıcı bir tatmin sağlar; sürecin bütün yönlerini, bütün gelişme eğilimlerini, çatışan bütün etkileri vb. göz önüne alıyormuş gibi görünür; oysa gerçekte, toplumsal gelişim sürecine ilişkin hiçbir bütünsel ve devrimci kavrayış sağlamaz.” (Devlet ve Devrim, Yordam Kitap)

Girişinde Milli Kurtuluş Savaşı ile ilgili olarak doğru tespitler ortaya koyan **90. Yıl Tezleri**’nin çok geçmeden bunları boşa çıkaran ya da anlamsızlaştıran öteki bir dizi tespiti art arda sıralama yoluna gitmesi de bunun bir örneğidir. Lenin’in sözlerini yinelerseniz, sürecin

bütün yönlerini, bütün gelişme eğilimlerini, çatışan bütün etkileri vb. “göz önüne alıyormuş gibi görünür.” Oysa gerçekte, Milli Kurtuluş sürecine ve Cumhuriyet tarihine ilişkin kendi içinde tutarlı bir “bütünsel ve devrimci kavrayış sağlamaz”.

Metnin akışına değil ama önem sırasına göre örnekleyerek ilerlemeye çalışalım.

“Kapitalizm cumhuriyeti nasıl kemirdi?”

Önce birinci bölümden (1.4 nolu tezden) bir başka olumlu tespitler dizisi aktaralım:

“Aydınlanması sınırlı ve dinsel ideoloji ve kurumlarla uzlaşmacı bir düzen. Bağımsızlıkçılığı göstermelik, yabancı sermaye ve uluslararası emperyalist kurumlarla bağlarını restore etmeye niyetli bir rejim. Halkçı demagojisi bol, ama halkı harekete geçirmekten özenle kaçınan bir sistem. Bunların sonucu olarak gerici ideolojiyi kazıyıp atamayan, bunu amaçlamayan bir laiklik. Kürt emekçi halkını eşitlik ve adaleti geliştirme sürecinde yanına almak yerine, statükoya yaslanarak feodal aşiretçi sistemi konsolide eden bir ulus devlet...”

Genel olarak altına imza atabileceğimiz tespitler bunlar. Peki o halde sorun nerede? Sorun kendini daha tezin başlığı üzerinden gösteriyor: **“1.4 Kapitalizm cumhuriyeti nasıl kemirdi?”** Bunu akılda tutalım ve sorunun nerede olduğunu daha açık görebilmek için aktarmanın hemen devamına bakalım:

“Bu tuhaf tablonun adı kapitalizmdir. Geç gelişen, devrimci ve aydınlanmacı olamayan kapitalistleşme süreçlerinin tipik görüngüleridir bunlar. Kapitalizm, Cumhuriyeti on yıllar boyunca kemirmiştir.” (Broşür baskı, s.6)

İlk pasajda sıralanan yapısal zaafların tümü de siyasal düzen ya da rejimle, yani bizzat kurulmuş Cumhuriyet ile ilgilidir. Beş cümlenin her birinde “düzen”, “rejim”, “sistem”, “laiklik” ve “devlet”

diye sıralanan öznelere, kurulmuş bulunan Cumhuriyet'ten başka neyi anlatır ki? Dolayısıyla tutarlı olunmak ve yapılan isabetli tespitlerden gerçekten devrimci sonuçlar çıkarılmak isteniyorsa, “*Bu tuhaf tablonun adı Kemalist Cumhuriyet'tir*” denilmeliydi. Ardından da Türkiye kapitalizmiyle onun siyasal formu olan burjuva cumhuriyetinin on yıllar içinde birbirilerini besleyerek (“kemirerek”!) birlikte nasıl çürüdükleri eklenmeliydi. Ama hayır, Cumhuriyete ilişkin son derece isabetli tespitlerden nasıl oluyorsa bir anda “*Bu tuhaf tablonun adı kapitalizmdir*” sonucu çıkarılıyor ve bu da Cumhuriyet'in tam karşısına konuluyor: “*Kapitalizm, Cumhuriyeti on yıllar boyunca kemirmiştir.*”

Bu bölümün girişinde Kurtuluş Savaşı'na ilişkin olarak aktardığımız pasaj bize, Cumhuriyet'in zaten çok özel bir konjonktürün ürünü olan geçici devrimci özelliklerinin daha “kuruluş sürecinde hızla silikleştiği”ni bildiriyordu. Yukarıya aktardığımız pasaj ise Cumhuriyet'in daha en baştan taşıdığı temel önemde yapısal kusurları sıralıyor. Ama sonuçta bütün bunlardan SİP-TKP teorisyenlerinin çıkardıkları inanılması güç sonuç, cumhuriyet-kapitalizm karşıtlığı oluyor. İyi ama tarihten ve günümüz dünyasından kapitalizmle son derece uyumlu olabilen, kapitalist düzen için adeta bir koruma zırhı işlevi gören, bu arada kitleleri aldatmanın ve kurulu düzene bağlamanın da en etkili silahı olarak iş gören sayısız cumhuriyet örneği bilmiyor muyuz? Teorik gelenekleri en büyük övünçleri olan bu insanlar Engels'in ya da Lenin'in cumhuriyet ve kapitalizm ilişkisi üzerine temel önemde görüşlerini bilmiyor olabilirler mi?

Benzer tutumun bir başka örneğini cumhuriyet ile piyasa arasında kurulan sahte karşıtlık üzerinden de biliyoruz. Peki, büyük ya da güdük, tarihteki tüm burjuva devrimlerinin temel tarihsel misyonunun tam da “piyasa”nın önünü açmak, kapitalist piyasanın egemenliğini gerçekleştirmek olduğunu SİP-TKP teorisyenleri bilmiyor olabilirler mi? Ama “piyasa” karşıtlığı üzerinden “Altı Ok”

programının “devletçilik” okuna sarılırsanız, bunu da Cumhuriyet’in tüm iyi hasletlerinin “iktisadi temeli” ilan ederseniz, doğru tespitlerinizi götürür işte bu denli saçma bir sonuca bağlar, böylece sonuçta gülünç durumlara düşersiniz. Piyasa-Cumhuriyet sahte karşıtlığı üzerinden buna işaret ediyoruz ama, sonuçta sorunun “devletçilik”ten öte olduğunu da biliyoruz. Sorun devletçilik de içinde olmak üzere daha genel planda “Cumhuriyet’in kazanımlarını savunma” çizgisidir. Tüm bu cambazlıklar “felaketin eşiği” sonrasında gündeme getirilen bu çizgiye tarihsel ve teorik sözde dayanaklar oluşturmak içindir.

Tüm bu çaba içinde oportünist eklektizmin en ilkel türden bir örneği ile yüz yüzeyiz. Sosyo-ekonomik düzen, bizzat önünü açan ve onu üstyapı olarak sarmalayan siyasal yapı ile karşı karşıya konuluyor. Adeta kaşla göz arasında! Daha uygun bir sıfat bulamadığımız için hokkabazlık demek zorunda kaldığımız (hilebazlık da denebilir) davranışın yeni bir örneğidir bu. SİP-TKP’nin Kemalist Devrim ve Cumhuriyet’e ilişkin tam bir oportünist tutarsızlıklar yığını oluşturan düşünce ve politikalarının temelinde işte bu hokkabazlık, Türkiye kapitalizmi ile onun koruyucu siyasal biçimi olan Cumhuriyet arasında kurduğu bu sahte karşıtlık yatmaktadır. Bu metafizik idealist yöntem onun tüm oportünist tutarsızlıklarının ve gülünçlük ölçüsünde kaba eklektizminin temelinde durmaktadır. Ekonomiyi politikadan, altyapıyı üstyapıdan, sınıfı siyasetten, egemen sınıfı sınıf egemenliğinin siyasal biçiminden ayıran, ayırmakla kalmayan, oportünist politika ihtiyacının gerektirdiği durumlarda bunları daha bir de karşı karşıya koyan bir düşünüş ve davranış kalıbıdır bu.

SİP-TKP, örneğin 28 Şubat sürecini değerlendirirken, siyasal rejimdeki çeteleşme ve çürümenin iktisadi temelini ve sınıfsal kaynağını gizliyor, burjuvazinin temiz toplumdan ve demokrasiden yana tutum aldığını söylüyor, böylece sınıfsal olanı siyasal olandan ayırıyordu. Türkiye Cumhuriyeti için “felaketin eşiği” ilan ettiği 2008’den beri ise başka bir şey yapıyor. Aynı metafizik idealist

yöntemi bu kez tersinden kullanıyor. Burjuvaziyi, onun sınıf egemenliğinin bir biçiminden başka bir şey olmayan cumhuriyetten ayırıyor. İlkini çürüdüğünü söylerken, ikincisini sınıflar üstü soyut bir varlık olarak kutsuyor. Burjuvazinin cumhuriyete ihanet ettiğini, böylece onu yıkıma terk ettiğini söylüyor. Tarihsel rolünü çoktan oynamış ve tüketmiş bir siyasal biçimi alıp, siyasal egemenlik formu olduğu sınıfın bizzat karşısına koyuyor. Burjuvazinin egemenlik aygıtının tarihsel evrimi içinde son derece anlaşılır bir mantığa oturan dinci-faşist dönüşümünü bir “karşı-devrim” olarak niteliyor.

İnanılması güç belki ama şunları da yine aynı insanlar söylüyor:

“Kokuşmuş bir düzenin [“Birinci Cumhuriyet”!] sürme olasılığından söz etmediğimiz açık. Öte yandan, hayırla anmadığımız bir gelişmeden, bir yer değiştirmeden [“İkinci Cumhuriyet”!] söz ediyoruz. Olan, özetle şudur: Cumhuriyet kendi mezarını kazmış ve ikincisine yol vermiştir. Süreklilik, doğallık var...” (Kemal Okuyan, *Cumhuriyet Neden Yenildi? Gelenek*, Sayı:114, Ocak 2012)

(Devam edecek...)

www.tkip.org